

Turisticko-náučný chodník v Horšianskej doline

Kraj:	Nitriansky
Okres:	Levice
Geomorfologická jednotka:	Podunajská pahorkatina
Geologická jednotka:	neogénna panva
Chránené územie:	národná prírodná rezervácia Horšianska dolina
Prístup:	bus Levice, Horša, obec a 0,4 km pešo na južný koniec obce
Východisko:	Levice, Horša, južný koniec obce
Trasa:	Levice, Horša - Horšianska dolina - Malé Krškany, bývalý lom
Dĺžka, prevýšenie:	2,3 km, prevýšenie 20 m
Čas prechodu:	1 h
Počet zastávok:	3
Náročnosť:	nenáročná trasa

Zameranie chodníka: prírodovedné, geovedné

Typ chodníka: samoobslužný, líniový, obojsmerný, peší, celoročný

Nadväznosť na turistickú značku: nie je

Rok otvorenia: 2010

Aktuálny stav: Náučný chodník je v dobrom stave.

Textový sprievodca: nie je

Kontakt: Levická informačná agentúra, ul. L. Štúra 3, 934 01 Levice, tel. 036 / 6318 037

Poznámky: (1) Celý náučný chodník prechádza územím národnej prírodnej rezervácie, t. z. pohyb mimo vyznačenej trasy je zakázaný. (2) Na konci náučného chodníka v bývalom kameňolome je vybudované oddychové miesto s posedením. (3) Povyše Horše, na hornom úseku kaňonu Sikenice vznikol Náučný chodník Horšianska dolina.

Využitelnosť pre školy

Náučný chodník je vhodný pre terénne vyučovanie.

Čo sa oplatí vidieť na trase náučného chodníka a v okolí

Horša. Pôvodne samostatná obec, od roku 1986 mestská časť Levíc, východne od nich v severnej časti Ipelskej pahorkatiny v strednej, rozšírenej časti kaňonovitej Horšianskej doliny. Prvá zmienka o nej pochádza z roku 1295. V obci sa zachovala baroková kúria z roku 1755, klasicistický evanjelický a. v. kostol z roku 1820 a chátrajúci romanticko-neskoroklasicistický kalvínsky kostol z roku 1869.

Národná prírodná rezervácia Horšianska dolina. Chránené územie v severnej časti Ipelskej pahorkatiny východne od Levíc vyhlásené v dvoch areáloch v roku 1976 na ochranu vyše 7 km dlhého úseku doliny Sikenice medzi Kmeťovcami a Krškanmi, hlboko zarezanej do pyroxenickým andezitom budovaného podložia Brhlovského podhoria v predpolí Štiavnických vrchov. Na strmých svahoch až 80 m hlbokaj doliny sú miestami skalné útvary vysoké 20 - 30 m, osídlené skalnými a lesostepnými teplomilnými a suchomilnými rastlinnými spoločenstvami s výskytom viacerých chránených druhov rastlín a živočíchov. Dno doliny vyplňa niva Sikenice lokálne so zachovaným lužným lesom. V minulosti boli v doline tri mlyny, dodnes na ľavej strane Sikenice nad Malými Krškanmi stojí Pálov mlyn z konca 19. storočia.

Podunajská pahorkatina. Rozsiahly geomorfologický celok v juhozápadnej časti Slovenska medzi Pezinkom a Trstínom na západe, Šahami a Štúrovom na východe, Sencom, Sereďou, Novými Zámkami a Dunajom na juhu s jazykovitými výbežkami k severu pozdĺž riek k Novému Mestu nad Váhom, Bánovciam nad Bebravou, Zlatým Moravciam, Pukancu a Sebechlebom, tvoriaci severnú a severovýchodnú časť Podunajskej nížiny. Na juhu susedí s Podunajskou rovinou, na západe ju ohraničujú Malé Karpaty a Považské podolie, zo severu do nej prenikajú ďalšie jadrové (Považský Inovec, Strážovské vrchy, Tribeč, Hornonitrianska kotlina) a na východe vulkanické geomorfologické jednotky (Pohronský Inovec, Štiavnické vrchy, Krupinská planina a Burda). Podunajská pahorkatina sa rozprestiera v oblasti dolných tokov Váhu, Nitry, Žitavy, Hrona a Iplľa (tvoriaceho s Dunajom na juhovýchode slovensko-maďarskú štátnu hranicu) v nadmorských výškach od 103 m (povyše ústia Iplľa do Dunaja) do zhruba 400 m (severovýchodne od Pukanca v cípe zabiehajúcom pozdĺž Sikenice hlboko do Štiavnických vrchov). Povrch pahorkatiny je hladko modelovaný, striedavo rovinný - na nivách a terasách vodných tokov (hliny, piesky, štrkopiesky) či sprašových tabuliach (spraše, sprašové hliny) - a mierne zvlnený až zvlnený - na širokých a plochých chrbtoch so svahmi plytkých i hlbokých dolín a úvalín na eróznodenuďačne rozčlenených zvyškoch neogénnych morských a jazerných akumulácií (íly, piesky a štrky), proluviaľných kuželoch pod úpäťami susediacich pohorí (ostrohranný skelet, zvetralé valúny), ostrovoch naviatych pieskov či vulkanických tufov alebo na miestach postihnutých

nerovnomernými tektonickými pohybmi, ktoré sa prezentujú mozaikou lokálnych (zamočiarených) znížení a (zalesnených) vyvýšení a náhlými (pravouhlými) zálohami riečnej siete. V dôsledku tejto pestrosti reliéfu so striedajúcimi sa nápadnými, prevažne severo-južným smerom pretiahnutými paralelnými vyvýšeninami a zníženinami sa člení pahorkatina na 11 geomorfologických podcelkov - dielčích pahorkatín (Trnavská, Nitrianska, Žitavská, Hronská a Ipeľská) a nív (Dolnovážska, Nitrianska, Žitavská, Hronská, Čenkovská a Ipeľská). Neogénne sedimenty, prekryté sprašami a sprašovými hlinami tvoria materskú horninu černozezí a hnedozezí, patriacim k najúrodnejším pôdam Slovenska. Okrem na nich pestovaných obilnín a olejní tu má výborné prírodné podmienky a dlhú tradíciu aj vinohradníctvo. Lesy sa prakticky nezachovali, s výnimkou miniatúrnych lokálnych zvyškov historických dúbav či dubohrabín či ostrovov na menej úrodnom podloží (štrky, vulkanity). Na tektonické poruchy viazané prirodzené teplé a studené minerálne pramene (Dudince, Santovka, Levice, Piešťany) dopĺňajú umelé geotermálne pramene (vrty) (Štúrovo, Podhájska, Polný Kesov).

Názvy informačných panelov

1. Horšianska dolina
2. Rastlinstvo Horšianskej doliny
3. Živočíšstvo Horšianskej doliny

